

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
Факультет журналістики
Кафедра соціальних комунікацій

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 8. КРОСМЕДІЙНА: ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА**

Освітньої програми:
Рівня вищої освіти:
за спеціальністю:
галузі знань:

Журналістика
першого (бакалаврського) рівня
061 Журналістика
06 Журналістика

Рівне-2021

Робоча програма «**Кросмедійна: переддипломна практика**» для студентів першого рівня підготовки **бакалавр галузі знань 06 Журналістика, спеціальності: 061 Журналістика**

Розробники: **Мазаний В.С.** доцент кафедри соціальних комунікацій, заслужений журналіст України

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальних комунікацій

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 року

Завідувач кафедри _____ доц. Золяк В. В.
(підпис) –

Схвалено навчально-методичною комісією факультету журналістики

Протокол № 1 від 30 серпня 2021 року

Голова _____ доц. Миронюк В.М.
(підпис)

Гарант освітньої програми «Журналістика» зі спеціальності 061 «Журналістика» у галузі знань 06 «Журналістика» рівня вищої освіти першого (бакалаврського)

доц. Золяк В. В. _____
(підпис) –

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 9	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузі знань: 06 Журналістика Спеціальність: 061 Журналістика ОП Журналістика	Обов'язковий освітній компонент	
Змістових модулів		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин 270		3-й	3-й
		Семестр	
		6-й	6-й
		Лекції	
		Практичні, семінарські	
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
270 год.		270 год.	
Вид контролю: залік			

Мета та завдання курсу

Робоча програма з «Кросмедійної: переддипломної практики» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 061 Журналістика.

Програма визначає загальний порядок організації, проведення і підведення підсумків «Кросмедійної: переддипломної практики» здобувачів вищої освіти у процесі їх підготовки на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

Переддипломна практика є одним із компонентів складової освітньої програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Згідно з навчальними та планами бакалаври проходять практику в 8 семестрі четвертого року навчання протягом 6 тижнів. Загальний обсяг практики складає 180 годин (6 кредитів).

Основною метою переддипломної практики є: дослідити ті аспекти журналістики, що можуть бути використані в кваліфікаційній роботі бакалавра (кросмедійна діяльність ЗМІ, вивчення аудиторії, менеджмент ЗМІ, просування контенту в соцмережах тощо). Практика спрямована на удосконалення здатностей здобувати знання і розуміти предметну сферу професійної діяльності, використовувати інформаційні і комунікаційні технології та працювати у команді. Практика дає студентові можливість проявити творчу ініціативу, навчитися розкривати найактуальніші сторони життя за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Завданням практики є:

- продемонструвати здатність критично осмислювати проблеми як у професійній діяльності так і у дослідницькій роботі;
- використовувати спеціалізовані концептуальні знання з соціальних комунікацій, набуті у процесі навчання та професійної діяльності на рівні новітніх досягнень в інноваційній діяльності та дослідницькій роботі для створення продукту, що може бути використаним у кваліфікаційній роботі;
- збирати, вивчати, опрацьовувати і систематизувати матеріали для написання дипломної роботи;
- реалізовувати вміння організовувати та контролювати командну професійну діяльність;
- реалізовувати теоретичну підготовку у практичній журналістській діяльності;
- дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики, міжкультурної толерантності та керуватися загальнолюдськими цінностями;
- вміти створювати якісний журналістський контент;
- вміти реалізовувати редакційну політику та працювати в команді.

Практика здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти передбачає безперервність та послідовність її проведення для формування достатнього рівня практичних компетентностей відповідно до запланованих результатів підготовки.

Під час проходження кросмедійної переддипломної практики студенти, майбутні журналісти, **набувають таких програмних компетентностей: ЗК (загальні компетентності), СК спеціальні (фахові, предметні)**

ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

СК03. Здатність створювати медіапродукт.

СК05. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт.

СК10. Здатність провадити професійну медіадіяльність на кросмедійних платформах.

Опанувавши програму виробничої практики, студенти повинні оволодіти такими програмними результатами:

ПРО5. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.

ПРО7. Координувати виконання особистого завдання із завданнями колег.

ПР17. Розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах.

ПР20. Планувати свою роботу та роботу колег, дотримуючись правил і принципів безпечної медіадіяльності на кросмедійних платформах.

ПР21. Вміти використовувати різні типи розповіді та представляти зміст у ефективних поєднаннях слів, звуків та візуальних зображень

Опанувавши програму переддипломної практики, студенти повинні мати такі програмні результати:

1. Програма кросмедійної переддипломної практики

Загальні положення

Переддипломну практику студенти спеціальності 061 «Журналістика», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти проходять на четвертому курсі на виробничих базах практики згідно із підписаними угодами про співпрацю між ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка С. Дем'янчука» та базою практики. Її метою є продемонструвати здатність студента застосовувати здобуті теоретичні знання у професійній діяльності, аналізувати та синтезувати інформацію, розв'язувати складні завдання і проблеми у певній галузі професійної діяльності, здатність виявляти ініціативу та підприємливість, уміння оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, та створювати відповідний професійний продукт під час роботи у інформаційних агентствах, видавництвах, рекламних та пірагенціях, друкованих засобах масової інформації. Також поглиблення і розширення знань, що стосуються організації та ефективного просування створеного медіапродукту, уміння аналізувати та прогнозувати тренди сучасного медіаринку на основі зібраної інформації прогнози та удосконалення професійної майстерності.

Важливо, щоб під час практики студенти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти навчилися давати оцінку здобутим знанням з точки зору можливості застосування їх у професійній діяльності, формувати інформаційний контент, висвітлювати проблемні теми політичного, економічного, соціального, культурного життя суспільства. Практикант повинен зібрати у визначеному обсязі свій творчий доробок і представити його для оцінки керівникам від бази практики та навчального закладу.

Особливості проходження кросмедійної переддипломної практики

Результати практики оцінюються, насамперед за якістю отриманих програмних результатів та фаховим рівнем представлення студентом матеріалів. У процесі практики студенти вивчають роботу виробничих підрозділів, досліджують структуру творчих колективів, виробничі процеси підготовки інформаційного продукту на базі практики; набувають навички створення інформаційного продукту в означених редакціях, працюють над написанням інформаційних, аналітичних та художньо-публіцистичних матеріалів.

Редакція, в якій відбувається практика, знайомить студентів із завданнями, які вирішує інформагентство, газета, журнал, телерадіокомпанія, зі стилем, традиціями, своєю історією.

Кожна практика передбачає набуття студентами, що навчаються за першого (бакалаврського) рівня вищої освіти фахових та спеціальних компетенцій, а також отримання програмних результатів, розширення і закріплення у студентів навичок журналістської роботи, послідовний перехід від найпростіших інформаційних до складніших аналітичних та художньо-публіцистичних жанрів. Таким чином, практика передбачає поступове ускладнення виконуваних студентами завдань: за жанрами і формами ("прямий ефір", контактні програми), за тележурналістською участю (ведучий-координатор, ведучий-модератор), за видом матеріалу (від відеоповідомлень, заміток і кіносюжетів до створення публіцистичних і документально-художніх передач). Такими навичками та вміннями тележурналіста студенти оволодівають на практичних заняттях в навчальному закладі, а найголовніше – під час кросмедійної переддипломної практики в телерадіоорганізаціях. На радіо студенти вчаться працювати на технічних засобах звукозапису та радіомовлення, готувати матеріали для ефіру та радіопрограми.

Важливим показником успішно проведеної практики є активна участь студента в громадській діяльності організації, що є базою практики; творче ставлення до виконання

редакційних завдань; формування власного журналістського творчого доробку. Протягом усієї практики студент уважно вивчає досвід внутрішньої редакційної роботи, зокрема форми і методи її організації, практику проведення робочих нарад, специфіку роботи позаштатних відділів, громадських приймалень, корпунктів. На практиканта поширюються всі правила техніки безпеки праці та внутрішнього розпорядку установи, де він перебуває на практиці.

Практика є безперервною і наскрізною. Наскрізність її забезпечується тим, що практика проводиться щороку, починаючи з другого курсу, а також тим, що практикант веде щоденник, який здає після проходження практики. Розподіл студентів на бази практики і призначення керівників з числа викладацького складу проводиться згідно з Наказом ректора ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука». За погодженням із керівниками практики студенти можуть самостійно обирати собі базу практики, але не пізніше ніж за місяць до початку практики.

ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ

I. Початковий період практики

1. Участь у настановчій конференції, знайомство із метою, завданнями, змістом практики, правами й обов'язками студента-практиканта, особливостями організації діяльності практикантів та вимогами до звітної документації.
2. Ознайомлення із закладом (редакцією), де проходить практика.
3. Участь у бесіді з адміністрацією установи / організації. Знайомство із редакційною політикою засобу, діяльністю колективу, режимом роботи.
4. Знайомство з працівниками редакції та їх посадовими обов'язками.
5. Ознайомлення зі специфікою роботи медіапрацівників, основними напрямками діяльності.
6. Складання індивідуального графіку роботи.

II. Основний етап практики **АГЕНЦІЙНА ЖУРНАЛІСТИКА**

Упродовж практики студент має підготувати 20-30 агенційних повідомлень, написати та опублікувати 2 лонгріди, провести актуальне інтерв'ю з експертом.

ПРЕСОВА ЖУРНАЛІСТИКА

Протягом практики студент повинен написати й опублікувати чи підготувати до друку 2 репортажі, 3 інтерв'ю, 2 статті або коментарі чи ще один репортаж та 3 новини; сформувані стратегію просування видання на наступне півріччя у розрізі наявної комунікативної стратегії.

РАДІОЖУРНАЛІСТИКА

Упродовж практики студент має зробити 3 радіоінтерв'ю, 2 радіорепортажі (розповідь кореспондента) та фрагмент прямиоголосного мовлення чи кілька фрагментів (хронометраж 5 хвилин); проаналізувати ефективність комунікативної стратегії у розрізі збільшення аудиторії медіа та подати у письмовому вигляді на затвердження керівнику практики на базі проходження та на кафедру як додаток до звіту. Усі матеріали подати на CD-R-носії.

ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИКА

Протягом практики студент повинен підготувати 2 телеінтерв'ю, 3 телерепортажі та 2 відеоповідомлення або 1 телекоментар чи 1 теленарис та 3 Відеоповідомлення; проаналізувати ефективність комунікативної стратегії у розрізі збільшення аудиторії медіа та подати у письмовому вигляді на затвердження керівнику практики на базі проходження та на кафедру як додаток до звіту. Усі матеріали подати на DVD-носії.

ФОТОЖУРНАЛІСТИКА

Упродовж практики студент має зробити 7 розгорнутих фоторепортажів та 2 зйомки для реклами, що буде розміщена у ЗМІ; розробити стратегію просування створеного інформаційного продукту у друкованих ЗМІ та в онлайн-виданнях. Матеріали подати в роздрукованому вигляді.

ІНТЕРНЕТ-ЖУРНАЛІСТИКА

Протягом практики студент повинен підготувати 3 репортажі, 2 інтерв'ю, 2 статті та кілька заміток або коментар, огляд чи ще один репортаж та 5-7 новин; на основі зібраної інформації та її аналізу скласти прогноз щодо трендів медіаринку у форматі онлайн

РЕКЛАМА

Протягом практики студент повинен підготувати 1 письмовий план переговорів менеджера з реклами щодо розміщення реклами у ЗМІ, провести 1 рекламний аудит рекламного агентства, написати сценарій телевізійного сюжету про МЕГУ ім. акад. С. Дем'янчука (хронометраж 2 хвилини); скласти програму рекламної та ПР-кампанії й розписати усі інформаційні заходи по ходу її реалізації.

ВИДАВНИЦТВА

Упродовж практики студент повинен підготувати редакційний висновок про якість авторських оригіналів літературно-художнього, навчального, науково-популярного, наукового творів (на вибір), відредагувати і здійснити коректурне вичитування не менше двох обліково-видавничих аркушів тексту, виконати верстку не менше трьох фізичних аркушів книжкового або інших видів видань; надати у письмовому вигляді рекомендації щодо популяризації друкованої продукції із врахуванням потреб цільової аудиторії

III. Заключний етап практики

1. Оформлення звітної документації.
2. Участь у підсумковому обговоренні результатів практики.

4. Форми та методи контролю

Програмою практики передбачена система поточного та підсумкового контролю виконання як окремих розділів, так і всієї програми практики.

Студенти під час кросмедійної переддипломної практики ведуть щоденники практики, у яких відображають реалізацію змісту практики. Матеріали щоденника використовуються для підсумкового звіту про виконану на практиці роботу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Оцінка за практику виставляється з урахуванням поточної роботи студента під час проходження практики й у результаті оцінювання документів, зданих після проходження практики на кафедрі та захисту на підсумковій конференції.

Оцінювання результатів практики студентів здійснюється за такими критеріями:

1. Правильність оформлення щоденника практики – 30 б.
2. Виконання визначених у програмі завдань практики – 50 б.
3. Зміст і оформлення звіту практики – 20 б.

Правильність оформлення щоденника практики:

30 балів виставляється у разі, якщо до оформлення щоденника нема зауважень: усі сторінки заповнені відповідно до встановлених вимог, наявні 16 усі підписи і печатки, є програма практики, робочі записи, характеристика від керівника практики.

15 балів виставляється, якщо є зауваження до оформлення щоденника практики: відсутня програма практики, нерегулярно здійснювались робочі записи. Характеристика від керівника, наявність підписів і печаток від бази практики є обов'язковими. У разі їх відсутності практика не може бути зарахована.

Виконання визначених у програмі завдань практики:

50 балів виставляється за якісне виконання усіх завдань практики, а саме: студент підготував ту кількість матеріалів, яку передбачає програма практики, виконав усі організаційні, наукові завдання програми практики. Ці матеріали є якісними, відповідають жанрово-стилістичним характеристикам, не містять орфографічних, пунктуаційних помилок, правильно оформлені і завірені.

Також береться до уваги відгук керівника практики. Він має бути позитивним, без зауважень.

30 балів виставляється у разі, якщо відгук керівника практики є позитивним, але у керівника від ЗВО є зауваження до обсягу виконання програми практики, якості матеріалів, правильності їх оформлення.

20 балів виставляється за умови наявності відгуку керівника практики, але кількість і якість матеріалів не відповідає програмі практики.

10 балів виставляється за умови наявності відгуку керівника практики і повної відсутності журналістських матеріалів.

Бали не виставляються у разі відсутності або негативного відгуку керівника від бази практики і повної відсутності журналістських матеріалів. Зміст і оформлення звіту практики:

20 балів виставляється за охайно і правильно оформлену документацію (звіт, журналістські матеріали, завірені керівником практики від ЗМІ), наявні аудіо-, відеоматеріали. Документацію з практики студент здав вчасно.

10 балів виставляється у тому разі, якщо до студента є незначні зауваження щодо правильності оформлення документів і вчасності подачі документації.

Бали не виставляються у разі відсутності звітної документації з практики. Відгук і оцінка керівника практики від вищого навчального закладу спирається на відгук керівника від бази практики, проте керівник практики від вишу має право не погодитись із оцінкою практики від підприємства й знизити оцінку за: - несвоєчасне подання матеріалів, - помилки в документації, - недостатню кількість матеріалів (відповідно до програми) або їхню повну відсутність.

Оцінювання результативності проходження студентом практики здійснюється за 100-бальною системою.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих Літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві неточності	задовільно
		Студент відтворює значну частину	

64-73	D	теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабке їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	незадовільно з можливістю повторного складання
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова невиразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змоги оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою

Рекомендована література Базова

1. Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: підручник / за ред. В.В. Лизанчука. Л.: ЛНУ імені І.Франка, 2021. 420 с.
2. Кросмедіа: контент, технології, перспективи: монографія/ за ред. В.Є. Шевченко. К., 2018. 319 с.
3. Лизанчук В. Інформаційна безпека України: теорія і практика: підручник, Л., 2017. 728с.
4. Мудра І. Менеджмент і маркетинг в ЗМІ: навч. посіб. Львів, 2017. 212 с.

5. Галич В. М. Жанрова система публіцистики Олесья Гончара в координатах доби. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2017. 276 с.
6. Азеєв С. В. Новітні медіа : Методичні вказівки для здобувачів 4 курсу першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 «Журналістика». Одеса, 2020. 26 с.
7. Азеєв С.В. Трансмедійний сторітелінг як синергія жанрів, цифрового контенту та мультимедійних платформ. Діалог : Медіастудії. 2019. Вип. 25. С. 8–17.
8. Професійна підготовка фахівців у галузі журналістики, реклами та PR : матеріали I Всеукр. інтернет-конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених / відп. ред. С. В. Безчотнікова, відп. секретар О. С. Мельникова Курганова. – Маріуполь : МДУ, 2020. – 192 с.
9. Shevchenko V. Data journalism and Visualisation (Шевченко В. Журналістика даних та візуалізація) // Crossmedia textbook (Підручник з крос-медіа). – Bonn / Germany Sibiu/Romania:SchillerPublishingHouse, 2015. – С. 92-98.
10. Shevchenko Viktoriya Forms of visual communication (as exemplified by Ukrainian magazines)//Media.Biznes.Culture. Vol.I.Studies on the Language and Functions of the Media/edited by Małgorzata Łosiewicz, Anna Ryłko-Kurpiewska. -Kinvara Co. Galway-Gdynia 2015. -pp.159-173.
11. Володимир Різун: «У медійної галузі немає запиту на підготовку кадрів» // Електронний ресурс: Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/education/volodimir_rizun_u_mediynoi_galuzi_nemaє_zapitu_na_pidgotovku_kadriv/
12. Вайшенберг З. Новинна журналістика : навчальний посібник / За заг. ред. В. Ф. Іванова. – К. : Академія української преси, 2011. – 262 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aup.com.ua/uploads/news-demo.pdf> 1
13. Голік О. В. Інтерв'ю в українській пресі XXI ст / О. В. Голік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2312>
14. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник / В. Й. Здоровега. – Львів : ПАІС, 2008. – 270 с.
15. Ким М. Н. Технология журналистского произведения / М. Н. Ким. – СПб. : Знание, СПб ИВЭСЭП, 2001. – 320 с.
16. Лазутина Г. В. Основы творческой деятельности журналиста : учебник для вузов / Г. В. Лазутина. – М. : Аспект Пресс, 2000. – 240 с.
17. Михайлин І.Л. Журналістика як всесвіт : вибрані медіадослідження / І. Л. Михайлин. – Х. : Прапор, 2008. – 512 с
18. Кібл Р. Журналістська етика / Річард Кібл; перекл. з англ. Д. І. Смоляк. – К. : Київська типографія, 2007. – 188 с.
19. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті / за ред. Ю. М. Бідзілі. – Ужгород : Закарпаття, 2007. – 224 с.
20. Сидоренко Н. Мистецтво бути викладачем // Історія журналістики: навчально-методичне забезпечення, теоретичні та практичні знання і навички. – Київ, 2007. – С. 5-7.
21. Квіт С. Нові медіа і журналістська освіта // Творчі та організаційні особливості функціонування сучасного медійного простору: Збірник наук. праць. – Т. 1. – Тернопіль-Львів, 2008. – С. 79-84
22. Демченко В. Професійна підготовка тележурналістів: зміна пріоритетів (90-ті роки) // Творчі та організаційні особливості функціонування сучасного медійного простору: Зб. наук. праць. – Тернопіль-Львів: ЛА «Піраміда», 2008. – Т. 1. – С. 36-39.

Допоміжна

1. Вальтер фон Ла Рош. Вступ до практичної журналістики : Навчальний посібник / За загал. ред. В. Ф. Іванова та А. Коль. – К. : Академія української преси, 2005. – 229 с.
2. Василенко М. К. Функціонування групи інформаційних жанрів пресової журналістики в сучасних соціально-економічних умовах / М. К. Василенко // Наукові записки Інституту журналістики. – К., 2002. – Т. 9. – С. 162–166.

3. Василенко М. К. Особливості підготовки репортерів для жанру репортаж-розслідування / М. К. Василенко // Актуальні питання масової комунікації. – 2002. – Вип. 3. – Ч.1. – С. 10-12.
4. Засоби масової інформації: професійні стандарти, етика та законодавчі норми: наук. видання / Укл.: Петрів Т., Сафаров А., Сьюмар В., Чекмишев О. – К., 2016. – 100 с.
5. Карпенко В. О. Журналістика: основи професійної комунікації / В. О. Карпенко. – К. : Нора-принт, 2002. – 328 с.
6. Кузнецова О. Д. Аналітичні методи в журналістиці : навч. посіб. / Кузнецова О. Д. – Львів : Видавничий центр Львів. нац. ун-ту ім. Івана Франка, 2012. – 120 с.
7. Кузнецова О. Д. Засоби масової комунікації : посібник / О. Д. Кузнецова. – Вид. 2-ге, перероблене й доповнене. – Львів: ПАІС, 2015. – 200 с.
8. Публіцистика. Масова комунікація : медіа-енциклопедія / За ред. В. Ф. Іванова. – К. : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2007. – 780 с.
9. Чекмишев О. В. Основи професійної комунікації. Теорія і практика новинної журналістики : підручник-практикум / О. В. Чекмишев. – К. : Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2014. – 129 с.
10. Квіт С. Масові комунікації : підручник / С. Квіт. – К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. – 208 с.
11. Які випускники журфаків потрібні медіаринку? // Електронний ресурс: Режим доступу: <https://ms.detector.media/zhurnalistska-osvita/post/16081/2016-02-17-yaki-vypusknyky-zhurfakiv-potribni-mediarynku/>
12. Для реформи журналістської освіти потрібна комунікація між викладачами та медіаіндустрією – експерти // Електронний ресурс: Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/education/dlya_reformi_zhurnalistskoi_osviti_potribna_komunikatsiya_mizh_vikladachami_ta_mediaiindustrieyu_eksperti/
13. Різун В.В. Журналістська освіта в Україні // Електронний ресурс: Режим доступу: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1096>
14. Глушко О. Журналістське розслідування: історія, теорія, практика.- К., 2016
15. Журналістська освіта: змінити, не можна залишити як є? // Електронний ресурс: Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/education/zhurnalistska_osvita_zminiti_ne_mozhna_zalishiti_yak_e/
16. Для танго потрібні двоє: чи є взаємодія між освітянами та медіаіндустрією? // Електронний ресурс: Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/education/dlya_tango_potribni_dvoe_chi_e_vzaemodiya_a_mizh_osvityanami_ta_mediaiindustrieyu/
17. Журналістська освіта в Україні: чи реально «підірвати систему зсередини»? // Електронний ресурс: Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/education/zhurnalistska_osvita_v_ukraini_chi_realno_pidirvati_sistemu_zseredini/
18. Щоб покращити якість журналістської освіти в Україні, потрібні альтернативні моделі навчання - Ігор Балинський // Електронний ресурс: Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/education/schob_pokraschiti_yakist_zhurnalistskoi_osviti_v_ukraini_potribni_ii_alternativni_modeli_igor_balinskiy/
19. Сергій Квіт: «Університети не повинні бути пасивними й чекати, доки держава щось дасть» // Електронний ресурс: Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/education/sergiy_kvit_universiteti_ne_povinni_buti_pasivnimi_y_chekati_doki_derzhava_schos_dast/

Інформаційні ресурси

1. <http://journlib.univ.kiev.ua/mono/cross.pdf>

1. Shevchenko V. Data journalism and Visualisation (Шевченко В. Журналістика даних та візуалізація) // Crossmedia textbook (Підручник з крос-медіа). – Bonn / Germany Sibiu/Romania:SchillerPublishingHouse, 2015. – С. 92-98.
2. Shevchenko Viktoriya Forms of visual communication (as exemplified by Ukrainian magazines)//Media.Biznes.Culture. Vol.I.Studies on the Language and Functions of the Media/edited by Małgorzata Łosiewicz, Anna Ryłko-Kurpiewska. -Kinvara Co. Galway-Gdynia 2015. -pp.159-173.